

Міністерство освіти і науки України

Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
кафедра політичних наук і права
Центр соціально-політичних досліджень «Politicus»

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА
ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ
ТА ШЛЯХИ МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 р.

м. Одеса

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS»**

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
з міжнародною участю**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ТА ШЛЯХИ
МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 року

м. Одеса

УДК 321(477)(063)

DOI: <https://doi.org/10.24195/UkrainianState2026-10>

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
(протокол від 28 травня 2026 року № 14)*

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Рецензенти:

Кокорев О. В., доктор політичних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри журналістики, соціальних комунікацій і ІТ-права Державного університету Інтелектуальних технологій і зв'язку.

Петінова О. Б., доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Організаційний комітет конференції:

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Музиченко Г. В. – проректор з наукової роботи, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Проноза І. І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Каменчук Т. О. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Таску-Ставре М. – доктор політичних наук, професор, професор Бухарестського університету (Румунія);

Хевцуріані А. – доктор наук у сфері міжнародних відносин, професор факультету права та міжнародних відносин, Грузинський технічний університет (Грузія).

У збірнику матеріалів X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів» представлено результати наукових досліджень науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, молодих науковців та практиків із вітчизняних і зарубіжних закладів вищої освіти та наукових установ, об'єднаних прагненням до осмислення актуальних викликів державотворення, суспільного розвитку та післявоєнної відбудови України.

Матеріали збірника охоплюють широкий спектр актуальних проблем сучасної політичної, правової, економічної та соціогуманітарної науки. У наукових доповідях і дослідженнях висвітлено питання розвитку та модернізації політичних інститутів і процесів сучасної держави, правових та економічних механізмів відбудови України, інформаційної безпеки та протидії гібридним загрозам в умовах глобальних трансформацій. Значну увагу приділено філософським засадам державотворення, соціальним практикам і менеджменту соціокультурного розвитку, а також питанням євроінтеграції, транскордонної співпраці, міжнародних партнерств і регіональних стратегій сталого розвитку в умовах сучасних політичних та соціальних змін.

Збірник відображає високий рівень наукової дискусії та міждисциплінарного підходу до аналізу суспільно-політичних процесів, сприяє розвитку наукової комунікації та міжінституційної співпраці. Матеріали конференції становлять практичний і науковий інтерес для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, представників органів державної влади, місцевого самоврядування та фахівців у сфері політичних, правових, економічних і соціогуманітарних наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

Шувар Наталія, Закалик Галина	ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ УВАГИ РЕАБІЛІТОЛОГІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ В УМОВАХ ВІЙНИ	423
Янківська Анастасія	ІСТОРИЧНА КОНЦЕПЦІЯ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО ЯК ІДЕОЛОГІЧНИЙ ФУНДАМЕНТ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ	427
Chaban Nelya	BIOECONOMY AND BIOTECHNOLOGICAL ENTREPRENEURSHIP: THEORETICAL APPROACHES AND CONTEMPORARY INTERPRETATIONS	429
Krokhmal Oleksandr	UKRAINIAN MENTALITY BETWEEN TRADITION AND MODERNIZATION: A PHILOSOPHICAL ANALYSIS	434
Severynchuk Oleksii	EVERYDAY LIFE PRACTICES OF UKRAINIAN MIGRANTS ABROAD AS A FOCUS OF SOCIOLOGICAL RESEARCH: ADAPTATION, INTEGRATION AND CONFLICTS	436

СЕКЦІЯ 5. ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ, ТРАНСКОРДОННА СПІВПРАЦЯ ТА МІЖНАРОДНІ ПАРТНЕРСТВА УКРАЇНИ

Андрусик Владислав	СТРАТЕГІЯ WINWIN ЯК ІНСТИТУЦІЙНА ОСНОВА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО ВЕКТОРУ ВІДБУДОВИ НАПІВПРОВІДНИКОВОЇ ІНДУСТРІЇ УКРАЇНИ	442
Бабіна Валентина	РЕГІОНАЛЬНІ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ЯК СЕРЕДОВИЩЕ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДИПЛОМАТИЧНОЇ СЛУЖБИ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ	446
Беньковський Сергій	ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ РЕФОРМИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО УКРАЇНИ	449
Галіцян Ольга	ПРОГРОМАДСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У ВИМІРАХ ІННОВАТИЗАЦІЇ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЕДУКАЦІЙНОГО СТРАТЕГУВАННЯ	452
Гедікова Наталя	ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДИПЛОМАТІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДИНАМІЧНИХ ЗМІН МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН	455
Громико Олександра	ВПЛИВ ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ НА АДМІНІСТРАТИВНЕ СУДОЧИНСТВО УКРАЇНИ	458
Даник Вадим	ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ З НАВІГАЦІЙНОЇ ВАХТИ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	461
Дерев'янку Ігор	ІНСТИТУЦІЙНА ТА БЕЗПЕКОВА АСИМЕТРІЯ У ВІДНОСИНАХ УКРАЇНИ З НАТО	463
Дидик Олександр	АНТИКОРУПЦІЙНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ: МІЖ ЗОВНІШНЬОЮ ОБУМОВЛЕНІСТЮ ЄС ТА ВНУТРІШНІМИ БЕЗПЕКОВИМИ ІМПЕРАТИВАМИ	466
Іванова Наталія Федосова Олександра	УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ПАРТНЕРСТВ У ФРАНКОМОВНОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ (ANNUAIRE FRANÇAIS DE RELATIONS INTERNATIONALES)	470
Іванова Наталія Василега Софія	ТРАНСФОРМАЦІЯ ЧЕСЬКОЇ МОДЕЛІ ПІДТРИМКИ УКРАЇНИ В ДЗЕРКАЛІ ФРАНКОМОВНОЇ АНАЛІТИКИ (СІЧЕНЬ 2026 РОКУ)	474

Шувар Н. М.,
кандидат біологічних наук,
старший викладач кафедри загальної та медичної психології
Закалик Г. М.,
магістр психології,
ВПНЗ «Львівський медичний університет»
м. Львів, Україна

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ УВАГИ РЕАБІЛОЛОГІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ В УМОВАХ ВІЙНИ

Здобувачі вищої освіти обраного профілю системи «людина-людина» мають володіти вміннями професійного спрямування, зокрема, лікувати та відновлювати фізичне здоров'я [4], а для їх успішної реалізації необхідно розвивати м'які навички, зокрема, вміння уважно стежити за змінами у фізичному та емоційному станах пацієнтів. Відповідно, майбутні реабілітологи мають набути здібності до розподілу уваги одночасно між кількома видами діяльності, зокрема, на високому рівні – уважністю та вибірковістю перцептивної уваги, а також концентрацією, стійкістю та переключення уваги [7].

Відомо, що префронтальна кора забезпечує гнучкість регулювання поведінки для правильного реагування на зміни у зовнішньому навколишньому середовищі, насамперед, визначає здатність перемикати фокус уваги з об'єкта на об'єкт. При цьому, хронічний стрес значною мірою чинить негативний вплив на когнітивні здібності, зокрема спричинює зниження концентрації та стійкості уваги [8 ; 9 ; 10].

З огляду на це для забезпечення повноцінного формування конкурентоздатних випускників спеціальності «Терапія та реабілітація» вважаємо за доцільне сприяти моніторингу їхніх когнітивних здібностей. Тому метою нашого дослідження було вивчення властивостей уваги здобувачів вищої медичної освіти в умовах російсько-української війни.

У дослідженні брали участь 25 здобувачів вищої освіти 1 курсу спеціальності «Терапія та реабілітація» одного із закладів вищої освіти, віком 17-18 років, з них 76% жіночої статі та 24% – чоловічої. Використано стандартизовані психодіагностичні методики: «Коректурна проба» (за Б. Бурбоном з таблицею Анфімова українською мовою) [6, с. 27], «Діагностика концентрації уваги, уважності, вибіркового сприймання, самоконтролю» (тест Мюнстерберга) [6, с. 26], «Таблиця Шульте», «Вивчення концентрації та

стійкості уваги» (модифікація методу Пьерона-Рузера) [2] та запропоновано «Вправу диктора Левітана» [1], обраний текст для якої містив 103 слова і був уривком з «Аліса в Країні Чудес» (Льюїс Керрол). Безпосередньо опитування відбувалося анонімно задля чистоти дослідження.

Згідно результатів за методикою «Коректурна проба» більшість респондентів (80%) проявили високий рівень показника швидкості (продуктивності) роботи, але решта – середній (12%) та низький (8%) рівні. Розрахунок коефіцієнту точності показав дуже високий рівень концентрації уваги у майже половини респондентів (44%), високий – у третини (32%), а середній, низький і дуже низький – по 8%. Рівень стійкості уваги у перерахунку на стени (за 10-бальною шкалою) був надзвичайно високим у 36%, високим – у 16%, середнім – у 32% та нижчим за норму – у 16% опитаних. При цьому дуже низького рівня нами не відзначено. На нашу думку, це доволі добрий результат, враховуючи обставини, за яких формувалися ці когнітивні здібності впродовж здебільшого останніх 6 років.

Тест Мюнстерберга діагностував різке зниження концентрації уваги, уважності, вибіркового сприймання та самоконтролю у досліджуваній групі. Так, зберегти впродовж 15 хв. випробувань дуже високий і високий рівні вибіркової уваги здатними були лише 7 респондентів (відповідно, 12% і 16% від опитаних). Середній і низький рівні показника простежувалися у більшості опитаних (по 36% відповідно). Тобто 72% здатні сконцентруватися лише на 5 хв., а далі їх увага починає розсіюватися.

Здатність до переключення уваги на дуже високому, високому та хорошому (середньому) рівнях виявлено, відповідно, у 16, 8 і 28%, а нижче норми, тобто низькому та дуже низькому рівнях, – у 20 і 28% респондентів.

Результати по стійкості уваги за методу Пьерона-Рузера відповідали вимогам до психологічних особливостей працівників сфери реабілітації. Так дуже високий, високий і середній рівні продемонстрували, відповідно 32%, 36% і 20% опитаних. Тобто сумарно це 88% від групи. У решти респондентів стійкість уваги була низькою та дуже низькою.

На завершальній стадії для дослідження рівня концентрації уваги студентам також було запропоновано «Вправу диктора Левітана», яка передбачає прочитати дзеркально перевернутий текст (тобто розгорнутий на 180 градусів), в одному темпі, спокійним голосом, уникаючи помилок та виправлень. Вправа передбачає час читання (від першого до останнього слова), врахування кількості помилок (пропуск літери, неправильне прочитання дзеркальної літери та пропускання рядків).

Так відмінну концентрацію та швидку адаптації (високий рівень) здатні були проявляти 44% учасників досліджуваної групи, стабільну роботу та нормальну швидкість (середній рівень) – 44%, а нижче норми, тобто низький і дуже низький рівень – відповідно 8 і 4%.

З одного боку, студенти, які навчаються у м. Львові, менш піддаються стресу від сигналів «Повітряна тривога». Та, з іншого боку, постійне перебування у соцмережах на фоні інформаційно-психологічного тиску медіа-простору могло у значній частини студентської молоді спричинити розвиток тривожності [3], що і спровокувало зниження якісних характеристик уваги (стійкості, переключення та здатності до концентрації), виявлених цим дослідженням. Тому доцільно буде провести моніторинг стресостійкості та резильєнтності студентської молоді.

Також нами беруться до уваги і дослідження В. Клепач, В. Шуліги та Д. Книша, здійснені за наукового керівництва Н. Шувар, які показали у більшості першокурсників-реабілітологів середній рівень розвитку невербальної комунікативної компетентності, зокрема, здатності «читати» емоційний стан інших, чуттєво реагувати на їхні невербальні сигнали [5]. Такі результати можемо пояснити, зокрема, і наслідком зниження властивостей уваги у цих студентів.

Теперішній стан уваги значної частини майбутніх фахівців може стати вагомою перепорою на шляху до професійної самореалізації. Тому нами рекомендовано залучати студентів-реабілітологів до участі у тренінгах з фокусування та контролю уваги.

Таким чином, проведені дослідження показали значний вплив російсько-української війни на психологічні особливості прояву уваги здобувачів вищої медичної освіти, що може мати подальші негативні наслідки для професійної діяльності у системі «людина-людина». Також окреслено перспективу подальших наукових пошуків.

Література:

1. 10 технік для розвитку уваги школярів. *Освіта Нова* : провідний український освітній портал. 15.01.2019. <https://osvitanova.com.ua/posts/1941-10-tehnik-dlia-rozvytku-uvahy-shkoliariv>
2. Дослідження концентрації уваги : Тест. 2006. № 10. URL: <http://personal.in.ua/article.php?id=385>
3. Закалик Г. М., Шувар Н. М., Коропатов С. О. Психологічний вплив медіа-засобів на емоційну сферу молоді в умовах сьогодення.

Південноукраїнський правничий часопис: науковий журнал. 2023. № 2. С 173-177.

URL: http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2023/2/2_2023.pdf#page=173

4. Зміни до Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я». Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 2331 від 13.12.2018. URL: https://moz.gov.ua/uploads/1/9223-dn_20181213_2331.pdf

5. Клепач В., Шуліга В., Книш Д. Аналіз структури невербальної комунікації першокурсників. *Актуальні проблеми сучасної науки, освіти та практики : Матеріали XIX Загальноуніверситетської студентської науково-практичної конференції*, Львів, 21 квітня 2026 року. Львів. 2026. С. 18-19.

6. Кравченко К.О., Мась Н.М., Наседкін Д.Б., Скрябін О.Л., Соколїна О.В. Тимчасові методичні рекомендації «з вивчення психічних станів, процесів та властивостей військовослужбовців із застосуванням програмного забезпечення PSY-D». 2021. URL: https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2024/02/2_%D0%A2%D0%9A%D0%9F-1-0016003.01-%D0%A2%D0%98%D0%9C-%D0%9C%D0%A0-%D0%97-%D0%92%D0%98%D0%92-%D0%9F%D0%A1-%D0%A1%D0%A2%D0%90%D0%9F%D0%A0%D0%92%D0%9B-%D0%97%D0%90%D0%A1-%D0%9F%D0%A0-%D0%97%D0%90%D0%91-PSY-D.pdf

7. Примачок Л. Л. Структура професійної компетентності фахівця з фізичної реабілітації. *Актуальні проблеми психології. Психологія обдарованості.* 2024. Вип. 16. С. 237–245.

8. Шулякова М., Рациборинська-Полякова Н. Вплив хронічного стресу на організм людини та роль психоедукації у редукції його психічних проявів. *Психосоматична медицина та загальна практика.* 2024. Том 9. № 1. DOI: 10.26766/pmgrp.v9i1.490

9. Arnsten AF. Stress signalling pathways that impair prefrontal cortex structure and function. *Nat Rev Neurosci.* 2009. Vol. 6. P. 410-22. DOI: 10.1038/nrn2648

10. Liu Q, Liu Y, Leng X, Han J, Xia F, Chen H. Impact of Chronic Stress on Attention Control : Evidence from Behavioral and Event-Related Potential Analyses. *Neurosci Bull.* 2020. Vol. 36(11). P. 1395-1410. DOI: 10.1007/s12264-020-00549-9

Наукове видання

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Опубліковано в авторській редакції